

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (deviata komora)

z 21. septembra 2017*

„Odvolanie – Kartely – Talianski výrobcovia výstužných tyčí do betónu – Stanovenie cien, ako aj obmedzenie a kontrola výroby a predaja – Porušenie článku 65 UO – Zrušenie pôvodného rozhodnutia Všeobecným súdom Európskej únie – Opätovne prijaté rozhodnutie na základe nariadenia (ES) č. 1/2003 – Nevydanie nového oznámenia o výhradách – Neexistencia ústneho vypočutia po zrušení pôvodného rozhodnutia – Lehoty, ktoré plynuli v konaní na Všeobecnom súde“

Vo veci C-85/15 P,

ktorej predmetom je odvolanie podľa článku 56 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, podané 19. februára 2015,

Feralpi Holding SpA, so sídlom v Brescii (Taliansko), v zastúpení: G. M. Roberti a I. Perego, avvocati,

odvolateľka,

ďalší účastník konania:

Európska komisia, v zastúpení: L. Malferrari a P. Rossi, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci M. Moretto, avvocato, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovaná v prvostupňovom konaní,

SÚDNY DVOR (deviata komora),

v zložení: predseda deviatej komory E. Juhász, sudcovia C. Vajda (spravodajca) a C. Lycourgos,

generálny advokát: N. Wahl,

tajomník: V. Giacobbo-Peyronnel, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 20. októbra 2016,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 8. decembra 2016,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: taliančina.

Rozsudok

- 1 Svojím odvolaním spoločnosť Feralpi Holding SpA (ďalej len „Feralpi“) navrhuje zrušenie rozsudku Všeobecného súdu Európskej únie z 9. decembra 2014, Feralpi/Komisia (T-70/10, neuverejnený, ďalej len „napadnutý rozsudok“, EU:T:2014:1031), ktorým tento súd zamietol žalobu tejto spoločnosti, ktorou sa domáhala zrušenia rozhodnutia Komisie K(2009) 7492 v konečnom znení z 30. septembra 2009 týkajúceho sa konania o uplatnení článku 65 UO (vec COMP/37.956 – Výstužné tyče do betónu, opätovné prijatie, ďalej len „rozhodnutie z 30. septembra 2009“), v znení zmenenom rozhodnutím Komisie K(2009) 9912 v konečnom znení z 8. decembra 2009 (ďalej len „pozmeňujúce rozhodnutie“) (rozhodnutie z 30. septembra 2009, zmenené pozmeňujúcim rozhodnutím, ďalej len „sporné rozhodnutie“).

Okolnosti predchádzajúce sporu a sporné rozhodnutie

- 2 Okolnosti predchádzajúce sporu sú uvedené v bodoch 16 až 21 napadnutého rozsudku:

„16 Od októbra do decembra 2000 Komisia v súlade s článkom 47 UO vykonala vyšetrovania v talianskych podnikoch vyrábajúcich výstužné tyče do betónu a v združení talianskych oceľarských podnikov [Federacciai]. Takisto im adresovala žiadosti o informácie podľa článku 47 UO...“
- 17 Dňa 26. marca 2002 Komisia začala správne konanie a uviedla výhrady v zmysle článku 36 UO (ďalej len ‚oznámenie o výhradách‘)... [Feralpi] predložila písomné pripomienky k oznámeniu o výhradách. Ústne vypočutie sa konalo 13. júna 2002...
- 18 Komisia 12. augusta 2002 uviedla doplňujúce výhrady (ďalej len ‚oznámenie o doplňujúcich výhradách‘) adresované subjektom, ktorým bolo určené oznámenie o výhradách... V oznámení o doplňujúcich výhradách, založenom na článku 19 ods. 1 nariadenia Rady č. 17 zo 6. februára 1962, prvého vykonávacieho nariadenia k článkom [81 a 82 ES] (Ú. v. ES 1962, 13, s. 204; Mim. vyd. 08/001, s. 3), Komisia vysvetlila svoje stanovisko týkajúce sa pokračovania konania po skončení platnosti Zmluvy o ESUO. Dotknutým podnikom bola stanovená lehota na predloženie ich pripomienok a druhé ústne vypočutie za prítomnosti zástupcov členských štátov sa konalo 30. septembra 2002... [Feralpi] odpovedala na oznámenie o doplňujúcich výhradách 13. septembra 2002.
- 19 Výsledkom konania bolo, že Komisia prijala rozhodnutie K(2002) 5087 v konečnom znení zo 17. decembra 2002 týkajúce sa konania o uplatnení článku 65 UO (vec COMP/37.956 – Výstužné tyče do betónu) (ďalej len ‚rozhodnutie z roku 2002‘), v ktorom konštatovala, že podniky, ktorým bolo toto rozhodnutie určené, vykonávali jediný, komplexný a nepretržitý kartel na talianskom trhu s výstužami do betónu vo forme tyčí alebo zvitkov, ktorý mal za cieľ resp. za účinok stanovenie cien, a ktorý tiež viedol k zosúladenému obmedzeniu alebo kontrole výroby alebo predajov v rozpore s článkom 65 ods. 1 UO... Komisia v tomto rozhodnutí uložila [Feralpi] pokutu vo výške 10,25 milióna eur.
- 20 Dňa 4. marca 2003 [Feralpi] podala žalobu na Súd prvého stupňa proti rozhodnutiu z roku 2002. Rozsudkom z 25. októbra 2007, Feralpi Siderurgica/Komisia [T-77/03 (neuverejnený, EU:T:2007:319)] Súd prvého stupňa zrušil rozhodnutie z roku 2002. Súd prvého stupňa poukázal na to, že najmä vzhľadom na skutočnosť, že rozhodnutie z roku 2002 neobsahuje žiadny odkaz na článok 3 a článok 15 ods. 2 nariadenia č. 17, sa toto rozhodnutie zakladá iba na článku 65 ods. 4 a 5 UO.... Keďže platnosť týchto ustanovení sa skončila 23. júla 2002, Komisia na účely konštatovania porušenia článku 65 ods. 1 UO a uloženia pokuty podnikom, ktoré sa na uvedenom porušení zúčastnili, už nemohla založiť svoju právomoc na týchto ustanoveniach, ktoré v čase prijatia rozhodnutia z roku 2002 už neboli platné...

- 21 Komisia listom z 30. júna 2008 informovala [Feralpi] a ostatné dotknuté podniky o svojom úmysle opätovne prijať rozhodnutie s tým, že zmení právny základ v porovnaní s právnym základom, ktorý bol zvolený v prípade rozhodnutia z roku 2002. Okrem iného spresnila, že vzhľadom na obmedzený dosah rozsudku [z 25. októbra 2007,] Feralpi Siderurgica/Komisia [(T-77/03, neuvverejnený, EU:T:2007:319)], bude opätovne prijaté rozhodnutie založené na dôkazoch predložených v oznámení o výhradách a oznámení o doplňujúcich výhradách. Dotknutým podnikom bola stanovená lehota na predloženie pripomienok.... Feralpi na tento list odpovedala 31. júla 2008. V nadväznosti na list z 30. júna 2008 boli zaslané viaceré žiadosti o informácie, na ktoré [Feralpi] odpovedala.“
- 3 V rozhodnutí z 30. septembra 2009 Komisia najmä zastávala názor, že nariadenie Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch [101 a 102 ZFEÚ] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205) sa má vykladať tak, že jej umožňuje konštatovať a sankcionovať, po 23. júli 2002, kartely v oblastiach patriacich do pôsobnosti Zmluvy o ESÚO z hľadiska *ratione materiae* a *ratione temporis*. Komisia uviedla, že toto rozhodnutie bolo prijaté v súlade s procesnými predpismi Zmluvy o ES, ako aj uvedeného nariadenia a že hmotnoprávne ustanovenia, ktoré už neboli účinné ku dňu prijatia aktu, mohli byť uplatnené na základe zásad upravujúcich nahradenie pravidiel z hľadiska času, pod podmienkou všeobecnej zásady *lex mitior*.
- 4 V článku 1 uvedeného rozhodnutia sa najmä stanovuje, že Feralpi porušila článok 65 ods. 1 UO tým, že sa v období od 6. decembra 1989 do 27. júna 2000 zúčastňovala na pokračujúcej dohode a/alebo na zosúladených postupoch týkajúcich sa výstuží do betónu vo forme tyčí alebo zvitkov, ktoré mali za cieľ resp. za účinnosť stanovenie cien a obmedzenie a/alebo kontrolu výroby alebo predajov na spoločnom trhu. V článku 2 toho istého rozhodnutia Komisia uložila Feralpi pokutu vo výške 10,25 milióna eur.
- 5 Listami zaslanými v období od 20. do 23. novembra 2009 osem z jedenástich spoločností, ktorým bolo rozhodnutie z 30. septembra 2009 určené, vrátane Feralpi, Komisiu informovalo, že príloha tohto rozhodnutia, tak ako im bola oznámená, neobsahuje tabuľky znázorňujúce zmeny cien.
- 6 Dňa 8. decembra 2009 prijala Komisia pozmeňujúce rozhodnutie, ktoré v prílohe zahŕňalo chýbajúce tabuľky a v ktorom boli opravené číselné odkazy na uvedené tabuľky vo ôsmich poznámkach pod čiarou.

Konanie pred Všeobecným súdom a napadnutý rozsudok

- 7 Návrhom doručeným do kancelárie Všeobecného súdu 19. februára 2010 podala Feralpi žalobu, ktorou sa domáhala na jednej strane toho, aby Všeobecný súd nariadil potrebné opatrenia na overenie dodržania zásady kolegiality v postupe prijímania sporného rozhodnutia a na druhej strane zrušenia tohto rozhodnutia.
- 8 Na podporu svojej žaloby uviedla Feralpi sedem žalobných dôvodov založených v prvom rade na porušení povinnosti odôvodnenia a zásady kolegiality, ako aj na vade v postupe opätovného prijatia rozhodnutia z roku 2002, v druhom rade na nevhodnej povahe právneho základu sporného rozhodnutia, v treťom rade na porušení práv na obhajobu a zásad riadnej správy vecí verejných, proporcionality a rovnosti zbraní, v štvrtom rade na porušení kritérií pripísania, na nesprávnom posúdení skutkových okolností a na chýbajúcom vyšetrovaní a odôvodnení, v piatom rade na nesprávnej definícii relevantného trhu, v šiestom rade na nesprávnom posúdení skutkových okolností, na porušení článku 65 UO, na porušení zásady zákazu diskriminácie a článku 296 ZFEÚ a v siedmom rade na nesprávnom určení výšky pokuty.
- 9 Všeobecný súd napadnutým rozsudkom žalobu Feralpi zamietol.

Návrhy účastníkov konania pred Súdnym dvorom

- 10 Svojím odvolaním Feralpi navrhuje, aby Súdny dvor:
- zrušil, a to úplne alebo čiastočne, napadnutý rozsudok v rozsahu, v akom ním bola zamietnutá žaloba, ktorú podala Feralpi vo veci T-70/10, a v dôsledku toho:
 - zrušil v celom rozsahu alebo čiastočne sporné rozhodnutie,
 - a/alebo zrušil alebo aspoň znížil výšku pokuty uloženú spoločnosti Feralpi v spornom rozhodnutí,
 - subsidiárne zrušil, a to úplne alebo čiastočne, napadnutý rozsudok v rozsahu, v akom ním bola zamietnutá žaloba, ktorú podala Feralpi vo veci T-70/10, a vrátil vec Všeobecnému súdu, aby vo veci rozhodol na základe usmernení poskytnutých Súdnym dvorom,
 - v každom prípade znížil výšku pokuty uloženú spoločnosti Feralpi v spornom rozhodnutí z dôvodu neprimeranej dĺžky konania na Všeobecnom súde a
 - uložil Komisii povinnosť nahradiť trovy konania na obidvoch stupňoch.
- 11 Komisia navrhuje, aby Súdny dvor:
- zamietol odvolanie a
 - uložil Feralpi povinnosť nahradiť trovy konania.

O návrhu na opätovné začatie ústnej časti konania

- 12 Ústna časť konania bola skončená 8. decembra 2016 po prednesení návrhov generálneho advokáta. Listom z 27. januára 2017 podaným do kancelárie Súdneho dvora Komisia navrhla, aby Súdny dvor nariadil opätovné otvorenie ústnej časti konania a pripojil do spisu skutkové okolnosti uvedené v jej liste, ako aj dokumenty, ktoré k tomuto návrhu pripojila.
- 13 Na podporu tohto návrhu Komisia v podstate tvrdí, že Súdny dvor nemá dostatočne jasné informácie o skutkových okolnostiach týkajúcich sa podmienok ústnych vypočutí z 13. júna a 30. septembra 2002, na ktorých generálny advokát založil svoje návrhy, keďže tieto skutkové okolnosti neboli konkrétne predmetom diskusie medzi účastníkmi konania.
- 14 Článok 83 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora umožňuje Súdnemu dvoru kedykoľvek po vypočutí generálneho advokáta nariadiť opätovné otvorenie ústnej časti konania, najmä pokiaľ je potrebné rozhodnúť vec na základe tvrdenia, ku ktorému sa účastníci konania nevyjadrili.
- 15 Treba však pripomenúť, že predmet odvolania je v zásade definovaný dôvodmi a tvrdeniami uvádzanými účastníkmi konania. V predmetnom prípade mali účastníci konania možnosť dostatočne diskutovať o týchto dôvodoch a tvrdeniach vo svojich podaniach a na spoločnom pojednávaní z 20. októbra 2016 vo veciach C-85/15 P až C-89/15 P.
- 16 V dôsledku toho sa Súdny dvor po vypočutí generálneho advokáta domnieva, že nie je potrebné nariadiť opätovné otvorenie ústnej časti konania.

O odvolaní

- 17 Feralpi na podporu svojho odvolania uvádza šesť odvolacích dôvodov založených v prvom rade na porušení zásady kolegiality, v druhom rade na porušení práv na obhajobu, článku 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950, článku 10 nariadenia Komisie (ES) č. 773/2004 zo 7. apríla 2004, ktoré sa týka vedenia konania Komisiou podľa článkov [101 a 102 ZFEÚ] (Ú. v. EÚ L 123, 2004, s. 18; Mim. vyd. 08/003, s. 81), ako aj na nedostatku odôvodnenia, v treťom rade na porušení článku 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj článku 41 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) z dôvodu neprimeranej dĺžky správneho konania, ako aj nedostatku odôvodnenia, v štvrtom rade na porušení článku 65 ods. 1 UO, zásad upravujúcich dôkazné bremeno, zásady prezumpcie neviny, ako aj skreslenia skutkových okolností a nedostatku odôvodnenia, v piatom rade na porušení článkov 23 a 31 nariadenia č. 1/2003, usmernení k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 Zmluvy o ESUO (Ú. v. ES C 9, 1998, s. 3; Mim. vyd. 08/001, s. 171), zásad rovnosti zaobchádzania a proporcionality, ako aj nedostatku odôvodnenia a v šiestom rade na neprimeranej dĺžke konania na Všeobecnom súde.

O druhom odvolacom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

- 18 Feralpi vo svojom druhom odvolacom dôvode, ktorý treba skúmať ako prvý, tvrdí, že Všeobecný súd tým, že dospel k záveru, že nebolo treba vydať nové oznámenie o výhradách pred prijatím sporného rozhodnutia, porušil jej práva na obhajobu, ktoré zaručuje článok 10 nariadenia č. 773/2004. Keďže, ako to potvrdil aj list Komisie z 30. júna 2008, ktorým boli dotknuté podniky vyzvané na predloženie pripomienok, tieto podniky mali právo byť vypočuté, Komisia mala zrealizovať všetky procesné fázy stanovené nariadením č. 773/2004, teda doručenie nového oznámenia o výhradách a možnosť, aby tieto podniky vykonali svoje právo na prístup k spisu, ako aj, na požiadanie, svoje právo na ústne vypočutie.
- 19 Komisia sa domnieva, že Všeobecný súd oprávnene rozhodol, že keďže vada, ktorou bola narušená zákonnosť rozhodnutia z roku 2002, vznikla v čase prijatia uvedeného rozhodnutia, platnosť prípravných aktov nebola dotknutá, takže zrušenie tohto rozhodnutia si nevyžadovalo vydanie nového oznámenia o výhradách pred prijatím sporného rozhodnutia. Táto inštitúcia uvádza, že zmena právneho základu, pokiaľ ide o jej právomoc uložiť pokuty, nemala žiadny dosah na postavenie Feralpi a že Feralpi mala možnosť, v odpovedi na oznámenie o doplňujúcich výhradách, uplatniť svoje pripomienky, tak pokiaľ ide o hornú hranicu pokuty, ktorú Komisia môže uložiť, ako aj pokiaľ ide o právny základ umožňujúci Komisii tak urobiť.
- 20 Pokiaľ ide o list z 30. júna 2008, Všeobecný súd uznal v bode 140 napadnutého rozsudku, že tento list spresňoval, že Komisia sa domnievala, že nie je potrebné prijať nové oznámenie o výhradách. Nedospel však k záveru, že tento list predstavoval vo vlastnom zmysle oznámenie o výhradách. Všeobecný súd teda oprávnene dospel k záveru, že keďže zrušenie rozhodnutia z roku 2002 neovplyvnilo platnosť oznámenia o výhradách a oznámenia o doplňujúcich výhradách, ku ktorým sa už dotknuté podniky mali príležitosť vyjadriť, Komisia si mohla dovoliť sa v uvedenom liste obmedziť na informovanie týchto podnikov o svojom zámere znovu prijať toto rozhodnutie na novom právnom základe.
- 21 Okrem toho rozsudok z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, EU:C:2002:582), citovaný Všeobecným súdom, je v prejednávanej veci relevantný, keďže vec, v ktorej bol vydaný tento rozsudok, sa týkala zistenia procesnej vady, vzniknutej vo fáze prijímania dotknutého rozhodnutia, ktorá však nespôsobila neplatnosť procesných úkonov.

- 22 Komisia obhajuje takisto platnosť oznámenia o doplňujúcich výhradách. Ako rozhodol Všeobecný súd v bode 135 napadnutého rozsudku, toto oznámenie bolo založené na relevantných procesných pravidlách Zmluvy o ES, ktoré platili v danom čase, takže jeho platnosť nebola ovplyvnená zrušením rozhodnutia z roku 2002.

Posúdenie Súdnym dvorom

- 23 Feralpi vytýka v podstate Všeobecnému súdu, že nerozhodol tak, že Komisia porušila svoju povinnosť dodržať všetky procesné fázy stanovené nariadením č. 773/2004, vrátane doručenia nového oznámenia o výhradách dotknutým podnikom v súlade s článkom 10 tohto nariadenia, ako aj možnosti, aby Feralpi predtým, ako bolo prijaté sporné rozhodnutie, vykonala svoje právo na ústne vypočutie za účasti orgánov členských štátov zodpovedných za hospodársku súťaž.
- 24 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v rámci konania, ktoré viedlo k prijatiu rozhodnutia z roku 2002, Komisia 26. marca 2002 poslala dotknutým podnikom, vrátane spoločnosti Feralpi, oznámenie o výhradách na základe článku 36 UO. Ústne vypočutie týkajúce sa tohto oznámenia sa konalo 13. júna 2002. Po uplynutí platnosti Zmluvy o ESÚO Komisia 12. augusta 2002 zaslala uvedeným podnikom oznámenie o doplňujúcich výhradách, založené na článku 19 ods. 1 nariadenia č. 17, v ktorom vysvetľovala svoje stanovisko vzhľadom na túto zmenu právneho rámca a vyzvala uvedené podniky, aby oznámili svoje vlastné stanovisko, pokiaľ ide o uvedené doplňujúce výhrady. Ústne vypočutie sa konalo 30. septembra 2002 za účasti zástupcov členských štátov.
- 25 Po tom, ako bolo rozhodnutie z roku 2002 zrušené, Komisia listom z 30. júna 2008 informovala Feralpi a ostatné dotknuté podniky o svojom zámere znovu prijať toto rozhodnutie na základe nariadenia č. 1/2003 ako právnom základe, v súlade s procesnými pravidlami stanovenými v tomto nariadení.
- 26 Vzhľadom na tento procesný vývoj treba preskúmať, či na rozdiel od toho, ako Všeobecný súd rozhodol v bode 142 napadnutého rozsudku, Komisia mala povinnosť, po tom, ako bolo zrušené rozhodnutie z roku 2002, opäť začať konanie a prijať nové oznámenie o výhradách, ako aj zorganizovať nové ústne vypočutie.
- 27 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že procesné pravidlá sa majú vo všeobecnosti uplatňovať k dátumu, od ktorého nadobudnú účinnosť (rozsudky z 29. marca 2011, ArcelorMittal Luxembourg/Komisia a Komisia/ArcelorMittal Luxembourg a i., C-201/09 P a C-216/09 P, EU:C:2011:190, bod 75 a citovaná judikatúra; z 29. marca 2011, ThyssenKrupp Nirosta/Komisia, C-352/09 P, EU:C:2011:191, bod 88, ako aj z 11. decembra 2012, Komisia/Španielsko, C-610/10, EU:C:2012:781, bod 45), a to aj v prípade konania, ktoré začalo pred týmto dátumom, ale stále pokračuje po tomto dátume (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. decembra 2012, Komisia/Španielsko, C-610/10, EU:C:2012:781, bod 47).
- 28 V predmetnom prípade, keďže sporné rozhodnutie bolo prijaté na základe článku 7 ods. 1 a článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003, konanie vedúce k tomuto rozhodnutiu sa malo zrealizovať v súlade s týmto nariadením, ako aj nariadením č. 773/2004, pre ktoré je nariadenie č. 1/2003 právnym základom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 29. marca 2011, ThyssenKrupp Nirosta/Komisia, C-352/09 P, EU:C:2011:191, bod 90), bez ohľadu nato, že toto konanie sa začalo predtým, ako nadobudlo účinnosť nariadenie č. 1/2003.
- 29 Článok 10 ods. 1 a 2 nariadenia č. 773/2004 v spojení s článkom 27 ods. 1 nariadenia č. 1/2003, ktorý vykonáva, stanovuje, že pred prijatím rozhodnutia najmä na základe článku 7 tohto posledného uvedeného nariadenia Komisia oznámi dotknutým účastníkom konania oznámenie o výhradách, pričom im poskytne možnosť informovať ju o svojom stanovisku v lehote, ktorú sama stanoví.

- 30 Ako Všeobecný súd už v podstate uviedol v bodoch 136 a 137 napadnutého rozsudku, Komisia v predmetnom prípade už zaslala dotknutým podnikom oznámenie o výhradách a oznámenie o doplňujúcich výhradách a vo vzťahu k týmto oznámeniam sporné rozhodnutie nebolo vydanie nových aktov na ujmu spoločnosti Feralpi, ani nemenilo podstatným spôsobom dôkazy o vytýkaných porušeníach. Okrem toho, ako zdôraznil generálny advokát v bode 53 svojich návrhov, neexistuje veľký rozdiel, pokiaľ ide o obsah, medzi oznámením o výhradách prijatým v režime Zmluvy o ESÚO a oznámením o výhradách prijatým v súlade s nariadeniami č. 17 a 1/2003. Zaslanie nového oznámenia o výhradách sa teda nevyžadovalo.
- 31 V tejto súvislosti Všeobecný súd oprávnene odkázal na bod 73 rozsudku z 15. októbra 2002, *Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia* (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, EU:C:2002:582), v ktorom sa pripomína, že zrušenie aktu Únie nevyhnutne neovplyvňuje prípravné akty, takže konanie, ktorého cieľom je nahradiť zrušený akt, sa môže začať v zásade práve v bode, v ktorom došlo k protiprávnosti.
- 32 Ako totiž Všeobecný súd konštatoval v bode 134 napadnutého rozsudku, rozhodnutie z roku 2002 bolo zrušené z dôvodu nedostatku právomoci Komisie na jeho prijatie na základe ustanovení Zmluvy o ESÚO, ktorá už nebola platná k dátumu prijatia tohto rozhodnutia, takže práve k tomuto dátumu došlo k protiprávnosti. V dôsledku toho toto zrušenie neovplyvnilo ani oznámenie o výhradách, ani oznámenie o doplňujúcich výhradách.
- 33 Na rozdiel od toho, čo tvrdí Feralpi, judikatúra citovaná v bode 31 tohto rozsudku nie je neuplatniteľná v predmetnej veci z dôvodu zmeny právneho základu, na ktorom boli uložené pokuty, keďže dôsledky tejto zmeny právneho základu už boli zohľadnené v prípravných aktoch. Ako totiž vyplýva z bodov 18 a 138 napadnutého rozsudku, Komisia informovala spoločnosť Feralpi v oznámení o doplňujúcich výhradách, založenom na článku 19 ods. 1 nariadenia č. 17, o dôsledkoch, ktoré plánuje vyvodiť z toho, že sa skončila platnosť Zmluvy o ESÚO, a Feralpi mala možnosť uplatniť svoje pripomienky v tejto súvislosti.
- 34 Okrem toho je nesporné, že tieto dôsledky neboli žiadnym spôsobom zmenené z dôvodu zrušenia nariadenia č. 17 a nadobudnutia účinnosti nariadenia č. 1/2003, ktorého určité ustanovenia predstavujú právny základ sporného rozhodnutia. V každom prípade, ako uviedol generálny advokát v bode 50 svojich návrhov, článok 34 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 a článok 19 nariadenia č. 773/2004 stanovujú, ako prechodné ustanovenia, že procesné akty a opatrenia vykonané na základe nariadenia č. 17 a nariadenia Komisie (ES) č. 2842/98 z 22. decembra 1998 o vypočutí strán v určitých konaniach podľa článkov [81] a [82] Zmluvy o ES (Ú. v. ES L 354, 1998, s. 18; Mim. vyd. 07/004, s. 204) si zachovávajú svoje účinky na účely uplatňovania prvých uvedených nariadení.
- 35 Treba takisto odmietnuť tvrdenie spoločnosti Feralpi, podľa ktorého zrušenie rozhodnutia z roku 2002, ku ktorému došlo z dôvodu právneho základu, na ktorom bolo založené, nevyhnutne ovplyvnilo to, ako bol vyjadrený v oznámení o doplňujúcich výhradách právny základ, na ktorom chcela Komisia prijať toto rozhodnutie. Stačí totiž pripomenúť, že rozhodnutie z roku 2002 bolo založené výlučne na článku 65 ods. 4 a 5 UO, kým uvedené oznámenie o výhradách na nariadení č. 17.
- 36 V dôsledku toho sa Všeobecný súd nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď dospel v bode 142 napadnutého rozsudku k záveru, že Komisia nemala povinnosť prijať nové oznámenie o výhradách.
- 37 Ako však uviedol generálny advokát v bode 55 svojich návrhov, podľa článku 12 nariadenia č. 773/2004 musí Komisia poskytnúť účastníkom konania, ktorým zaslala oznámenie o výhradách, príležitosť uviesť svoje argumenty v rámci ústneho vypočutia, ak o to požiadajú vo svojich písomných pripomienkach. Preto keďže, ako vyplýva z bodu 32 tohto rozsudku, oznámenie o výhradách a oznámenie o doplňujúcich výhradách neboli ovplyvnené zrušením rozhodnutia z roku 2002, treba preskúmať, či

Komisia poskytla uvedeným účastníkom konania príležitosť predložiť svoje argumenty v rámci ústneho vypočutia vykonaného podľa procesných požiadaviek stanovených v nariadeniach č. 1/2003 a 773/2004, ako bola povinná urobiť.

- 38 V tejto súvislosti treba uviesť, že v rámci procesného režimu zavedeného nariadením č. 1/2003, ktorého podrobnosti upravuje nariadenie č. 773/2004, sa v článku 14 ods. 3 tohto nariadenia uvádza, že orgány hospodárskej súťaže členských štátov sú vyzvané, aby sa zúčastnili ústneho vypočutia, ktoré na žiadosť adresátov oznámenia o výhradách nasleduje po vydaní tohto oznámenia o výhradách.
- 39 Pokiaľ ide o ústne vypočutia, ktoré sa konali v priebehu roka 2002, zástupcovia členských štátov sa nezúčastnili na vypočutí z 13. júna 2002, keďže takáto účasť nebola stanovená v Zmluve o ESÚO, ktorá vtedy platila. Je nesporné, že toto ústne vypočutie sa týkalo veci samej, teda správania, ktoré Komisia vytykala podnikom, ktoré boli adresátmi oznámenia o výhradách. To vyplýva najmä z bodov 379 až 382 sporného rozhodnutia a potvrdzuje to bod 148 rozsudkov Všeobecného súdu z 9. decembra 2014, Alfa Acciai/Komisia (T-85/10, neuvverejnený, EU:T:2014:1037), ako aj z 9. decembra 2014, Ferriera Valsabbia a Valsabbia Investimenti/Komisia (T-92/10, neuvverejnený, EU:T:2014:1032).
- 40 Ústne vypočutie z 30. septembra 2002, na ktoré zástupcovia členských štátov boli pozvaní v súlade s pravidlami Zmluvy o ES, ktoré vtedy platili, najmä na základe článku 11 ods. 2 nariadenia č. 2842/98, sa však týkalo predmetu oznámenia o doplňujúcich výhradách, teda právnych dôsledkov toho, že skončila platnosť Zmluvy o ESÚO, na pokračovanie konania. To vyplýva na jednej strane z tohto oznámenia, ktoré vyzývalo výslovne adresátov, aby oznámili svoje stanovisko, pokiaľ ide o uvedené doplňujúce výhrady. Na druhej strane Komisia oznámila v bode 382 sporného rozhodnutia, že nepovažuje za potrebné opakovať ústne vypočutie z 13. júna 2002 na základe ustanovení nariadení č. 17 a 1/2003, keďže toto ústne vypočutie, na ktorom sa nezúčastnili zástupcovia členských štátov, bolo vykonané v súlade s pravidlami Zmluvy o ESÚO uplatniteľnými k tomuto dátumu. Okrem toho na spoločnom pojednávaní vo veciach C-85/15 P až C-89/15 P Komisia potvrdila, v odpovedi na otázku Súdneho dvora, že oznámenie o doplňujúcich výhradách sa nevracalo ani ku skutkovým okolnostiam, ani k dôkazom, ktoré sú predmetom tohto konania.
- 41 Z toho vyplýva, že v tejto veci sa zástupcovia členských štátov zúčastnili nie na ústnom vypočutí týkajúcom sa veci samej, ale výlučne na vypočutí, ktoré sa týkalo právnych dôsledkov vyplývajúcich zo skončenia platnosti Zmluvy ESÚO.
- 42 V súlade s judikatúrou pripomenutou v bodoch 27 a 28 tohto rozsudku, keď sa rozhodnutie prijme na základe nariadenia č. 1/2003, konanie, ktoré vedie k tomuto rozhodnutiu, však musí byť v súlade s procesnými pravidlami stanovenými týmto nariadením, aj keď toto konanie sa začalo pred nadobudnutím účinnosti tohto nariadenia.
- 43 Z toho vyplýva, že pred prijatím sporného rozhodnutia bola Komisia povinná na základe článkov 12 a 14 nariadenia č. 773/2004 poskytnúť účastníkom konania príležitosť predložiť argumenty v rámci ústneho vypočutia, na ktoré pozvala orgány hospodárskej súťaže členských štátov. Preto sa nemožno domnievať, že ústne vypočutie z 13. júna 2002, týkajúce sa veci samej, splnilo procesné požiadavky týkajúce sa prijatia rozhodnutia na základe nariadenia č. 1/2003.
- 44 V dôsledku toho sa Všeobecný súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol v bode 142 napadnutého rozsudku, že Komisia nemala povinnosť pred prijatím sporného rozhodnutia zorganizovať nové ústne vypočutie, a to z dôvodu, že dotknuté podniky už mali príležitosť byť ústne vypočuté v rámci ústnych vypočutí z 13. júna a 30. septembra 2002.

- 45 Ako zdôraznil generálny advokát v bodoch 56 a 57 svojich návrhov, vzhľadom na dôležitosť, v rámci konania stanoveného nariadeniami č. 1/2003 a 773/2004, toho, aby sa na žiadosť dotknutých účastníkov konania konalo ústne vypočutie, na ktoré sú pozvané orgány hospodárskej súťaže členských štátov v súlade s článkom 14 ods. 3 druhého uvedeného nariadenia, vynechanie takéhoto ústneho vypočutia predstavuje porušenie podstatných formálnych náležitostí.
- 46 Keďže právo na takéto ústne vypočutie, stanovené nariadením č. 773/2004, nebolo dodržané, netreba, aby podnik, ktorého práva boli takto porušené, preukázal, že toto porušenie mohlo ovplyvniť v jeho neprospech priebeh konania a obsah sporného rozhodnutia.
- 47 Preto je uvedené konanie nevyhnutne postihnuté vadou, nezávisle od dôsledkov, ktoré by mohli vyplývať z takéhoto porušenia a prípadne by boli na ujmu spoločnosti Feralpi (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. novembra 2012, Komisia/Éditions Odile Jacob, C-553/10 P a C-554/10 P, EU:C:2012:682, body 46 až 52, ako aj z 9. júna 2016, CEPESA/Komisia, C-608/13 P, EU:C:2016:414, bod 36).
- 48 Z vyššie uvedeného vyplýva, že treba vyhovieť druhému odvolaciemu dôvodu, ktorý vzniesla spoločnosť Feralpi, a preto zrušiť napadnutý rozsudok bez toho, aby bolo treba skúmať prvý a tretí až piaty odvolací dôvod.

O šiestom odvolacom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

- 49 Feralpi vo svojom šiestom odvolacom dôvode tvrdí, že Všeobecný súd porušil jej právo byť vypočutý v primeranej lehote, tak ako je zakotvené v článku 47 Charty, keďže dĺžka konania na Všeobecnom súde bola štyri roky a desať mesiacov, z čoho uplynuli tri roky a štyri mesiace od konca písomnej časti konania, až kým sa konalo pojednávanie.
- 50 Pokiaľ ide o zložitosť veci, Feralpi tvrdí, že Všeobecný súd už bol oboznámený s otázkami vzniknutými vo veci, v ktorej bol vydaný napadnutý rozsudok, najmä vzhľadom na to, že sudca spravodajca bol ten istý ako sudca spravodajca vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok z 25. októbra 2007, Feralpi Siderurgica/Komisia (T-77/03, neuverejnený, EU:T:2007:319), že dôvody uvádzané spoločnosťou Feralpi neboli osobitne náročné, že deväť žalôb proti spornému rozhodnutiu bolo založených na dôvodoch, ktoré sa navzájom prekrývali, a že Všeobecný súd prijal jediné opatrenie na zabezpečenie priebehu konania spočívajúce v tom, že položil Komisii otázku týkajúcu sa určitého aspektu sporu.
- 51 Správanie účastníkov konania nemalo žiadny dosah na dĺžku konania, keďže lehota na predloženie vyjadrení bola spoločnosti Feralpi predĺžená o jeden mesiac a Komisii o pätnásť dní.
- 52 Vzhľadom na to, že od vyšetovania, ktoré vykonala Komisia v priebehu roka 2000, do vyhlásenia napadnutého rozsudku, uplynulo viac ako štrnásť rokov, Feralpi sa domáha z dôvodov procesnej hospodárnosti a napriek prístupu, ktorý zaujal Súdny dvor v rozsudku z 26. novembra 2013, Gascogne Sack Deutschland/Komisia (C-40/12 P, EU:C:2013:768), náhrady škody vzniknutej porušením primeranej dĺžky konania, a to od štádia rozsudku Súdneho dvora. Subsidiárne Feralpi vyzýva Súdny dvor, aby vyhlásil, že Všeobecný súd porušil článok 47 druhý odsek Charty, čo údajne predstavuje dostatočne závažné porušenie právneho pravidla, ktorého cieľom je poskytnúť práva jednotlivcom.
- 53 Komisia navrhuje tento odvolací dôvod zamietnuť.

Posúdenie Súdny dvorom

- 54 Pokiaľ ide o návrh spoločnosti Feralpi, aby jej Súdny dvor buď priznal náhradu škody, ktorú utrpela z dôvodu údajného porušenia článku 47 druhého odseku Charty Všeobecným súdom, alebo vyhlásil, že došlo k takémuto porušeniu, treba pripomenúť, že sankciou pre súd Európskej únie za porušenie jeho povinnosti rozhodnúť o veciach, ktoré sú mu predložené, v primeranej lehote, vyplývajúcej z uvedeného ustanovenia, je žaloba o náhradu škody podaná na Všeobecný súd, pričom takáto žaloba predstavuje účinný prostriedok nápravy. Teda návrh na náhradu škody spôsobenej nedodržaním primeranej lehoty na rozhodnutie Všeobecným súdom nemožno podať priamo na Súdny dvor v rámci odvolania, ale treba ho podať na samotný Všeobecný súd. Všeobecnému súdu, ktorý je príslušný podľa článku 256 ods. 1 ZFEÚ a rozhoduje o žalobe o náhradu škody, prináleží rozhodnúť o tejto žalobe v inom rozhodovacom zložení, než v ktorom rozhodoval spor, ktorý viedol ku konaniu, ktorého dĺžka sa kritizuje (rozsudok z 9. júna 2016, Repsol Lubricantes y Especialidades a i./Komisia, C-617/13 P, EU:C:2016:416, body 98 a 99, ako aj citovaná judikatúra).
- 55 V dôsledku toho musí byť šiesty odvolací dôvod, podaný spoločnosťou Feralpi, zamietnutý.

O žalobe na Všeobecnom súde

- 56 V súlade s článkom 61 prvým odsekom Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, ak je odvolanie dôvodné, Súdny dvor zruší rozhodnutie Všeobecného súdu. Súdny dvor môže sám rozhodnúť s konečnou platnosťou vo veci samej, ak to stav konania dovoľuje.
- 57 V prejednávanej veci má Súdny dvor k dispozícii informácie potrebné na konečné rozhodnutie o žalobe o neplatnosť sporného rozhodnutia, ktorú podala Feralpi na Všeobecný súd.
- 58 V tejto súvislosti stačí uviesť, že z dôvodov uvedených v bodoch 23 až 47 tohto rozsudku musí byť sporné rozhodnutie zrušené v rozsahu, v akom sa týka Feralpi, a to pre porušenie podstatných formálnych náležitostí.

O trovách

- 59 Podľa článku 184 ods. 2 rokovacieho poriadku, ak je odvolanie dôvodné a Súdny dvor sám rozhodne s konečnou platnosťou vo veci samej, potom rozhodne aj o trovách konania.
- 60 Článok 138 ods. 1 tohto rokovacieho poriadku, uplatniteľného na konanie o odvolaní na základe článku 184 ods. 1 uvedeného rokovacieho poriadku, stanovuje, že účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Feralpi mala úspech v rámci odvolania a žalobe pred Všeobecným súdom sa vyhovel, treba v súlade s návrhmi spoločnosti Feralpi rozhodnúť tak, že Komisia znáša svoje vlastné trovy konania a je povinná nahradiť trovy konania, ktoré vznikli spoločnosti Feralpi v prvostupňovom, ako aj v odvolacom konaní.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (deviata komora) rozhodol a vyhlásil:

- 1. Rozsudok Všeobecného súdu Európskej únie z 9. decembra 2014, Feralpi/Komisia (T-70/10, neverejný, EU:T:2014:1031) sa zrušuje.**
- 2. Rozhodnutie Komisie K(2009) 7492 v konečnom znení z 30. septembra 2009 týkajúce sa konania o uplatnení článku 65 UO (vec COMP/37.956 – Výstužné tyče do betónu, opätovné prijatie), v znení zmenenom rozhodnutím Komisie K(2009) 9912 v konečnom znení z 8. decembra 2009, sa zrušuje v rozsahu, v akom sa týka Feralpi Holding SpA.**

3. Európska komisia znáša svoje vlastné trovy konania a je povinná nahradiť trovy konania, ktoré vznikli spoločnosti Feralpi Holding SpA v prvostupňovom, ako aj v tomto odvolacom konaní.

Podpisy